

Tieliikennelaki ei ole voimassa

Autoa voi ajaa kortilta, eikä esimerkiksi oikealta lähestyvää tarvitse väistää, jos ollaan tieliikennelain tarkoittaman tien ulkopuolella. Mutta milloin näin on? Korkein oikeus on joutunut useasti ottamaan kantaa tähän tieliikennelainsäädäntöme ehkä vaikeimpaan kysymykseen.

OLAVI LEMPINEN JA MATTI TOLVANEN
ANTTI NIKUNEN, piirros

Laura (artikkelin nimet on muutettu) oli saapumassa pysäköintipaikalta varsinaiselle tielle tarkoituksenaan kääntyä vasemmalle. Hän ei huomannut vasemmalta tulevaa henkilöautoa. Sitä ajoi Heikki, joka törmäsi eteensä ajaneen henkilöauton vasempaan kylkeen.

Paikallinen alioikeus tuomitsi Lauran syylliseksi kolariin tieliikennelain 14 §:n 3 momentin perusteella. Hän oli tullut niin sanotulta vähäiseltä tieltä eli tässä tapauksessa pysäköintipaikalta.

Laura ei tyytynyt päätökseen vaan valitti siitä hovioikeuteen kyseenalaistaen tieliikennelainsäädännön voimassaolon. Hänen mielestään kolari oli tapahtunut tien ulkopuolella, koska kyseessä oli yhtiön tehdasalue.

Hovioikeus ei muuttanut alioikeuden päätöstä perustellen näkemystään seuraavasti: ”Kysymyksessä olevalla alueella oli useita teitä sekä pysäköintialueita. Alueella oli liikennemerkein osoitettu muun muassa ylin sallittu ajonopeus ja pysäköintialueet. Liikenne alueella oli

melko vilkasta, koska tehtaan työntekijät käyttivät teitä työhön tullessaan ja töistä lähtiessään, alueella oli tavaraliikennettä ja tehtaalla kävi vuosittain noin 3 000 vierasta”.

Miksi valituslupa?

Hovioikeuden perustelut olivat vakuuttavat. Tieliikennelaki on voimassa tiellä. Tie määritellään lain 2 §:ssä. Se on yleisnimitys sellaiselle yleiselle tai yksityiselle tielle, kadulle, rakennuskaavatielle, moottorikelkkailureitille, torille sekä muulle yleiselle liikenteelle tarkoitettulle tai yleisesti liikenteelle käytetylle alueelle.

Korkein oikeus myönsi Lauralle kuitenkin valituslupa. Syy selvää KKO:n päätöksen (1987:60 diaarinumero D:R-88/605) perusteluista: ”Kysymyksessä oleva liikennevahinko on tapahtunut suljetulla tehdasalueella, jonne on kuljettu vartioidun portin kautta ja jonne pääsy on edellyttänyt yhtiön määrättävissä ollutta hyväksyttävää syytä. Aluetta ei siten ollut tarkoitettu yleisesti liikenteeseen, eivätkä alueen tiet näin ollen olleet tieliikennelain 2 §:n 1 kohdan tarkoittamia teitä”.

Laura ei siis voinut syyllistyä TLL 14 §:n 3 momentissa mainittuun väistämisvelvollisuuden rikkomiseen, koska tieliikennelaki ei ollut alueella voimassa.

Tien ulkopuolella ei ole olemassa väistämissääntöjä, vaan kaikkien osapuolten on ”noudatettava olosuhteiden edellyttämää varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi” (Maastoliikennelaki 5 § / TLL 5 §). Se on ympäriryöryä tekstiä. Kolaritilanteissa ei syyttäjiä, tuomioistuimien eikä vakuutusyhtiöiden asemaa käy kateeksi.

Kuin kopio aikaisemmasta

Itse asiassa Lauran ja Heikin kolariointi oli kuin kopio pari vuotta aikaisemmin korkeimman oikeuden käsittelemästä tapauksesta (KKO 1987:60, diaarinumero D:R-86/681). Se tapahtui varuskunta-alueella. Ville tuli vähäiseltä tieltä oikealta ja Alpo ”varsinaista tietä” vasemmalta. Syyttäjä syytti edellä mainitun olettaman perusteella Villeä, joka puolestaan katsoi, että risteys oli tasa-arvoinen ja hän tuli oikealta.

Alioikeus kuitenkin otti sen kannan, ettei kolari tapahtunut tieliikennelain tarkoittamalla tiellä. Näin ollen molemmat saivat yhtä suuren rangaistuksen, koska olivat ”laiminlyöneet noudattavaa huolellisuutta ja varovaisuutta”. Hovioike-

us ei muuttanut alioikeuden päätöstä.

KKO myönsi syyttäjälle valituslupa. KKO ei muuttanut hovioikeuden päätöstä ja perusteli sitä seuraavasti: ”Kysymyksessä olevaa varuskunta-alueella koskevien virallishojien mukaan siviilihenkilö ei saa tulla alueelle ilman kulkulupaa muuta kuin tarkoin määrättyssä tarkoituksessa (Ville ja Alpo olivat puo-

Kolaritilanteissa ei syyttäjiä, tuomioistuimien eikä vakuutusyhtiöiden asemaa käy kateeksi.

lustusvoimien palveluksessa). Läpikulku ja asiaton oleskelu alueella on myös kielletty. Osoituksena näistä kielloista ja rajoituksista on alueelle tultaessa kieltotaulu, joka osoittaa alueen sotilasalueeksi ja liikkuemisen siellä rajoitetuksi. Edellä mainituista syyistä varuskunta-alueella, jolle niin ollen oli pääsy vain määrättyssä tarkoituksessa tai sotilasviranomaisen luvalla, ei voida pitää yleiselle liikenteelle tarkoitettuna alueena eikä myöskään alueena, jota sellaiseen liikenteeseen käytetään. Tieliikennelain 2 luvun säännökset eivät siis ole tuolla alueella voimassa”.

Ei liikennemerkki, vain pala peltiä

Liikennemerkin juridista asemaa tien ulkopuolella kuvaa hyvin Vaasan hovioikeuden päätös 14.9.1984 diaarinumero D:R1983/455. Kulkurajoitetulla tehdasalueella Reijo ei noudattanut Stop-liikennemerkkiä. Sitä ei katsottu rangaistavaksi teoksi, koska teko tapahtui tiealueen ulkopuolella.

Kaikki kolme edellä mainittua pre-judikaattia noudattavat samaa linjaa. Kaikilla alueilla oli liikennettä moninkertaisesti riittävä määrä siihen nähden, mitä lain tarkoittamalta tieltä edellytetään. Mutta koska kulku alueille oli selvästi havaittavalla tavalla rajoitettu edellyttäen hyväksyttävää syytä tai tarkoin rajattua tarkoitusta, ne eivät olleet yleiselle liikenteelle tarkoitettuja, eli tieliikennelaki ei ollut siellä voimassa.

Sitä vastoin ei kulun rajoittaminen vaan liikenteen vähäinen määrä oli ratkaiseva tekijä Korkeimman

oikeuden päätöksessä 1990:6, diaarinumero R 89/422. Ajoväylä alkoi maantieltä. Sen varrella oli maalaistalo, kaksi saunamökkiä ja kaksi kesähuvilaa. Noin 200 metriä pitkä ajoväylä päättyi toisen huvilan pihaan. Alioikeus katsoi, että kysymyksessä oli yleiseen liikenteeseen käytetty yksityistie. Hovioikeus oli samaa mieltä. Korkein oikeus totesi, että väylällä liikennöivät vain edellä mainittujen kiinteistöjen tai rakennusten käyttäjät ja heidän satunnaiset vieransa, eikä väylää ollut muuhun tarkoitettukaan. Se ei ollut tietä, eikä tieliikennelaki ollut siellä voimassa.

Kaksi vakavaa tapausta

Kalevi lähti peruuttamaan pakettiautoa kerrostalon piha-alueella varmistamatta auton takana olevaa tilaa. Seurauksena oli lastenvaunuissa olleen puolentoista vuoden ikäisen Jennin kuolema. Asia johti myös juridiseen väittelyyn siitä, oliko tuolla alueella tieliikennelaki voimassa. Alioikeuden mukaan ei ollut, hovioikeuden mukaan oli, Korkein oikeus totesi päätöksessään (1985 II-126 diaarinumero D:R 85/65), että kysymyksessä ei ole tie. Kalevi tuomittiin kuolemantuottamuksesta kolmen kuukauden ehdolliseen vankeuteen.

Vähintään yhtä traagista tapahtumaa käsittelee korkeimman oikeuden päätös n:o 2159 annettu 5.9.1985, diaarinumero D:R-84/738. Siinä isä peruutti moottorityökonetta omakotitalon pihassa, jolloin hänen kaksivuotias poikansa jäi koneen alle ja kuoli. Alioikeus tuomitsi isän kuolemantuottamuksesta, hovioikeus ja korkein oikeus eivät. Tämäkin murhenäytelmä toi mukanaan KKO:n kannanoton, jonka mukaan omakotitalon piha ei ole tiealuetta.

Ja sitten päinvastoin

Kolari tapahtui yksityisen huoltoaseman takapihalla Laurin peruuttaessa autoa pois huoltohallista. Peruutus tilanteessa hän kolaroi pihassa ajavan kuorma-auton kanssa. Takapihalla pääsi vain etupihan kautta tulevaa ajokäytävää pitkin. Alioikeus tuomitsi Laurin syylliseksi ja totesi kolarin tapahtuneen tieliikennelain mukaisella tiealueella.

Valituksessaan hovioikeuteen Lauri totesi, että piha ”on täysin yksityinen alue, jota ei missään tapauksessa ole yleiselle liikenteelle tarkoitettu”. Perustelu ei auttanut, hovioikeus ei muuttanut tuomiota eikä korkein oikeuskaan (KKO:1967-

II-55). Se katsoi huoltoaseman pihaan yleisesti liikenteeseen käytetyksi alueeksi, jossa tapahtuvaan liikenteeseen oli sovellettava tieliikennelakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Päätös on erittäin merkityksellinen. Se on vanha, mutta ei vanhentunut. Tieliikennelaki uudistui 1.4.1982, mutta tien käsite uudessa laissa vastasi vanhan lain periaatteita. Päätös otti kantaa myös siihen, että maa-alueen omistussuhde ei ratkaise asiassa.

Tätä tukee myös Vaasan hovioikeuden päätös 1409/20.11.1987, R 86/1324. Liikehuoneiston edessä oli asfaltoitu jalkakäytävä. Osa siitä kuului taloyhtiön omistamaan tonttiin. Tosiasiallisesti myös tätä osaa käytettiin yleiseen jalankulkuun. Näin ollen se oli tietä eikä tien ulkopuolista aluetta. Taloyhtiön kyseiselle alueelle maalaamissa pysäköintiruuduissa ei saanut pysäköidä, koska kysymyksessä oli TLL:n mukainen jalkakäytävä.

Kuten edellä kerrotut tapaukset osoittavat, tien ja ei-tien välisessä asiassa liikutaan harmaalla alueella. Kumpaan joku alue kuuluu? Yksittäistapauksissa rajanveto voi olla vaikeaa.

Pelkistettynä ei-tietä on alue, jolla liikennettä on erittäin vähän tai vaikka liikennettä olisi paljonkin, yleistä kulkuoikeutta alueelle on selvästi osoitettu tavalla rajoitettu.

Laillista valvontaa

Ennen kuin uusi yksityistä pysäköinnin valvontaa käsittelevä laki astuu aikanaan voimaan, myös tiehen liittyvät toimivaltakysymykset tulee selvittää perusteellisesti. Ollaanko yksityisille valvontafirmoille antamassa toimintavaltaa myös tiealueilla, joita huoltoasemat ja isojen markettien parkkipaikat näyttävät olevan? Entä onko näille alueille pystytettyillä liikennemerkeillä yleensä ja erityisesti väistämismerkeillä lain voima, toisin sanoen onko merkit pystytetty sinne lain vaatimalla tavalla? Liikennemerkkien pystyttämiseen pitää olla kunnan suostumus, jotta ne olisivat päteviä.

Nykyinen tilanne on vähintään ihmeellinen. Poliisi sakottaa kolareista tieliikennelain perusteella, ja samoilla alueilla yksityiset pysäköinnin valvojat laittavat maksulappuja autojen tuulilasiin ikään kuin toimisivat tiealueen ulkopuolella.

Miten tässä näin on päässyt käymään? **TM**